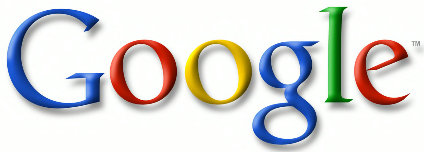

P1

DE NOOD ONS OPGELEGD.

LEERREDE

UITGESPROKEN OP 16 FEBRUARI 1908

IN DE

WESTERKERK TE AMSTERDAM,

TER HERDENKING ZIJNER

40-JARIGE EVANGELIEBEDIENING

DOOR

DR. PH. J. HOEDEMAKER.

AMSTERDAM,
FIRMA B. VAN DER LAND,
P. VAN DER KAMP.
1908.

HIERONYMUS
ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

DE NOOD ONS OPGELEGD.

LEERREDE

UITGESPROKEN OP 16 FEBRUARI 1908

IN DE

WESTERKERK TE AMSTERDAM,

TER HERDENKING ZIJNER

40-JARIGE EVANGELIEBEDIENING

DOOR

DR. PH. J. HOEDEMAKER.

AMSTERDAM,
FIRMA B. VAN DER LAND,
P. VAN DER KAMP.
1908.

WOORD VOORAF.

Dat door de uitgave van deze preek aan den uitgedrukten wensch van dezen en genen is voldaan, dank ik aan de vaardige pen van den Heer B. B. Luuring, die het gesprokene, op verzoek van den uitgever, heeft gestenografeerd en uitgewerkt.

Mocht iemand meenen in dit woord iets te vinden, dat eene onvriendelijke bedoeling schijnt te verraden, laat mij hem verzekeren dat ik de dwalingen links en rechts terugbreng, niet tot de personen, maar tot het dwaas en onschriftuurlijk stelsel van kerkregeering waaronder zij leven en dat zij op allerlei wijze hebben bestendigd, zoodat i e d e r reden heeft zich voor God te verootmoedigen. Voorts, dat, in mijn oog, het verschil tusschen het separatisme in en buiten de Kerk niet zoo machtig groot is.

Leeren wij verstaan: „Het Heil is des Heeren!"

PH. J. HOEDEMAKER.

AMSTERDAM, 18 Februari 1908.

Vóor den dienst.

Gelezen: TIEN GEBODEN EN EFEZE 1, 2, 3.

Gezongen: PSALM 138 : 1.

GEZANG 192 : 7.

PSALM 146 : 1, 4.

GEBED.

Tijdens den dienst.

PSALM 68 : 14.

GEZANG 3 : 2, 5.

PSALM 118 : 7.

Mijne Hoorders!

God heeft ons bekend gemaakt de verborgenheid van Zijnen wil. Hij is bezig „onder één Hoofd te vergaderen al wat in den hemel en wat op aarde is".

Dat is Zijn werk in de „bedeeling van de volheid der tijden". (Efeze 1 : 9, 10). Daartoe heeft Hij in Christus, d. i. in de menschelijke natuur nieuwe krachten „gewrocht, als Hij Hem uit de dooden heeft opgewekt en heeft gezet aan Zijne rechterhand in den hemel". (Efeze 1 : 20.)

Nog meer.

Daartoe heeft Hij Christus eene erfenis gegeven in Zijne geloovigen op deze zondige wereld. (vs. 18.)

Nog meer.

Daartoe heeft Hij Hem een lichaam geschonken, de gemeente waarvan Hij het Hoofd is, en, let wel! Hij heeft Hem aan haar „gegeven tot een Hoofd boven alle dingen". (vs. 22, 23.)

Wat beteekent dat? Dat God niet rechtstreeks door den wil Zijns bevels, en niet middellijk door Zijne heilige engelen, zelfs niet door Christus, maar afgescheiden

en onafhankelijk van haar, als Hoofd van de gemeente en in haar, als Zijn lichaam, in deze wereld werkt, Zich zelf verheerlijkt, en zóó Zijn kracht wil betoonen. (vs. 19.)

Ik kan deze wijde en diepe gedachte nu niet ontwikkelen. Maar dat is ook niet noodig.

Christus toont, wat Hij voor de gemeente is, in ieder lid van Zijn lichaam, en in iederen dienaar, dien Hij heeft uitgezonden.

Hij heeft Paulus geroepen tot het werk der bediening, is nabij gebracht door Paulus' woord, en heeft Zijne kracht in Paulus' zwakheid verheerlijkt; maar Hem en ons daardoor doen verstaan, hoe de mensch enkel een werktuig is, waarvan het Christus behaagt zich te bedienen; en de dienaar alleen een orgaan, waardoor Hij het lichaam Zijne genade doet toevloeien (Efeze 4 : 7, 15), zoodat de roem hierdoor is uitgesloten.

Wat meer zegt: hij die zich zelven zoekt en zich zelven dient, afgescheiden en onafhankelijk van het Hoofd, is niet alleen machteloos, maar heeft reden voor Zijn heilig oordeel te vreezen.

Ik ga tot u spreken naar aanleiding van 1 Cor. 9 : 16.

„Indien ik het Evangelie verkondig, het is mij geen roem, want de nood is mij opgelegd. En wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig!"

De Heere opene ons dit woord door Zijnen Heiligen Geest!

Psalm 68 : 14.

Mijne hoorders! Paulus was een apostel, een dienaar van Christus, een medearbeider Gods. Maar hij was dit niet, omdat hij 't wilde, — ons willen is altijd een bijkomende genade, ook voor Paulus (1 Cor. 9 : 17) — maar omdat hij 't moest zijn. De nood was hem opgelegd.

Dat ontbreekt in de schoone teekening van De Genestet naar Beranger, „de Heidenapostel" waar hij hem in den geest gereed ziet om tot zijn arbeid in te gaan, en vraagt „Paulus, waarheen"? om het antwoord te ontvangen: „'k ga de wereld bekeeren; Liefde voortaan is het hoogste gebod".

Paulus heeft nooit zoo iets dwaas gezegd. Als Paulus naar iets greep had God hem de zekerheid gegeven, dat hij daartoe gegrepen was. (Phil. 3 : 12.)

Hoe onderscheiden ook hunne roeping, hunne talenten, en de plaats die zij in het groote geheel hebben in te nemen, alle dienaren van Christus, laat mij liever zeggen alle geloovigen, hebben dit met Paulus gemeen: de nood is hun opgelegd. Dit geldt in vele gevallen zelfs in breederen kring, vooral als wij iets te doen hebben, dat niet als een algemeen menschelijke plicht kan worden aangemerkt.

Ruskin antwoordde een jongeling die vroeg of er plaats was in de letterkunde voor iemand die zich had voorgenomen een dichter van professie te worden: „Als ge het laten kunt, doe het dan niet, doe het dan nooit!"

Met nog meer recht heeft Spurgeon gesproken bij den aanvang van zijne colleges, aan zijn Theologische Kweekschool: „Mocht hier iemand zijn, die liever rechtsgeleerde had willen worden indien het geval hem gunstig mocht zijn geweest, of iemand die, indien de keuze aan hem stond, liever zou ambieeren koning te worden, dan om predikant te zijn in het kleinste gehucht in Engeland: laat hem gaan, hoe eer hoe liever!"

En toch heeft Spurgeon, hoeveel waars in dit woord lag, evenmin als De Genestet, de waarheid gesproken. De geroepene is niet altijd gewillig de stem des Heeren te volgen. God roept een Jeremia en Jeremia antwoordt: „Ik ben jong, ik kan niet spreken" (Jer. 1 : 6). God roept een Mozes en Mozes weigert in Zijn dienst te treden, niet op 40-jarigen, maar op 80-jarigen leeftijd, toen zijn kracht was gebroken. God roept een Jona en hij vliedt naar Tarsis.

Zie, de nood moet zijn opgelegd, als wij een vaak moeilijk werk, in den dienst des Heeren willen aanvaarden. Zoo is het geweest, de eeuwen door.

Als Amazia, de priester van Bethel, tot Amos zendt

om te zeggen: „Gij zult hier in dezen naam niet profeteeren, want dit is des Konings heiligdom en dit is des Konings huis", antwoordde hij: „Ik was geen Profeet, noch eens Profeten zoon, maar ik was een ossenherder en las wilde vijgen af, maar de Heere nam mij van achter de kudde, en de Heere zeide tot mij: Ga henen, profeteer tot Mijn volk Israël. Nu dan, hoor des Heeren woord." (Amos 7 : 13 vv.) Had hij zijne zending niet reeds gerechtvaardigd, zeggende; „De leeuw heeft gebruld, wie zou niet vreezen? De Heere Heere heeft gesproken, wie zou niet profeteeren?" (Amos 3 : 8).

En dat geldt niet alleen van de roeping der profeten, maar ook van hun werk, om het even of het in ons oog minder of meer moeielijk, minder of meer gewichtig zij. Ons recht om te spreken, onze boodschap, de eisch ons gesteld, ontleenen hunne kracht en beteekenis niet aan ons goedvinden, maar aan den wil Gods.

Langs de Noordkust van Ierland en Schotland zijn de rotsen, door het bruischen van den oceaan, afgebrokkeld en uitgehold, ofschoon hier en daar pilaren en lage rotswanden aan de zijde van de zee bleven staan onder de overhangende rotsgewelven, en zich achter die verschansingen meeren van zeer onderscheiden grootte en de meest grillige vormen hebben gevormd. Zij worden door den reiziger in een visschersschuit bezocht, met het doel om, soms bij het licht van flam-

bouwen, de versteeningen in de zich daar bevindende rotslagen waar te nemen. Maar, al beweegt hij zich op een dier wateren, waar men niet van een meer, maar alleen van een kom kan spreken, hij gevoelt daar den golfslag van den oceaan en de deining van de golven, hij gevoelt daar dat hij aan de eb en vloed onderworpen is.

Al is de werkkring van den dienstknecht van Christus nóg zoo beperkt, hij dient Gods raad en doet 's Heeren werk. En 't is zoo heerlijk dat wij dit mogen zeggen: Aan een en dezelfde wet zijn wij allen onderworpen, de nood is ons opgelegd.

Hij, die thans voor u staat heeft het ondervonden, 46 jaar geleden. Hij kwam hier als jongeling nadat hij jaren van ijverige studie in Amerika had doorgebracht, met groote reisplannen, want hij was op den doortocht naar de oude wereldzee, naar het land, waar de patriarchen en profeten, waar de Heere Jezus en Zijne apostelen hebben geleefd, geleerd, en geleden. Hij kwam op den doortocht in zijn geboorteland, niet om te blijven, maar om te gaan, zoo spoedig mogelijk, vóór alle dingen naar de bronnen van wijsheid, die hij over de grenzen in de scholen der wetenschap meende te vinden, om daar zijne dorst naar kennis te lesschen. God heeft toen een uwer leeraren, den onvergetelijken Hasebroek, die zoo vriendelijk was hem den kansel in de Oosterkerk

af te staan, gebruikt, om zijn geheele leven om te zetten en al zijne levensplannen in duigen te werpen; want de droomen zijner jeugd zijn nimmer vervuld en zijn reislust geenszins bevredigd.

Maar ofschoon het jaren heeft geduurd eer het bij hem er toe kwam zich te geven aan den dienst des Woords in de Hervormde Kerk, en in deze gemeente, hij heeft reeds toen op dien kansel gevoeld — met angst in het hart gevoeld — hier is uwe plaats en dit is uw werk, de nood werd hem opgelegd. Wat is het ten slotte heerlijk: niet te kiezen, maar gekozen te worden, te weten: „Indien gij het gewillig doet, zoo hebt gij loon, maar indien onwillig, de uitdeeling is u toch toebetrouwd". (1 Cor. 9 : 17.)

Nu zal ik u niet mijn geheele levensgeschiedenis verhalen, want waartoe zou het dienen; het is u niet anders vergaan als mij, al is het op eene andere wijze, en indien gij het nog niet hebt ontdekt het zal u duidelijk worden dáár waar men leert „Gods schikking in haar samenhang te eeren". (Gez. 192 : 7.)

Laat mij nog slechts een enkele greep doen uit de geschiedenis van de leidingen Gods.

22 Jaren later was de jongeling man geworden en stond hij op het punt zich in de diepte van het Schwarzwald te begraven. De door hem uitverkoren plek droeg den niet algemeen bekenden naam van Peterzell. Hij heeft het gehucht later bezocht en in

zich zelf gelachen bij de gedachte dat hij dáár zijn leven zou hebben geëindigd.

De mensch wikt, maar God beschikt.

Laat mij u mogen meedeelen wat hem aanleiding had gegeven het, in den grond dwaas, besluit te nemen.

Hij had geen enkelen voetstap op den weg van het separatisme, óók niet in den vorm van de doleantie, gezet, is nooit in de lokalen opgetreden, en heeft ze zelfs niet willen bezoeken, en nooit zijne goedkeuring gehecht aan eenig kerkeraadsbesluit, dat op scheuring moest uitloopen. *)

Maar.

Hij wanhoopte aan de zichtbare kerk, en zeer bepaald aan de toekomst van de Hervormde Kerk.

M. H. Toen al de mannen van actie heengingen

---

*) Dit wordt niet gezegd om te roemen. Hij had het gaarne gedaan, niet zoozeer ter wille van een belangrijk geldelijk voordeel, niet toen men hem kwam zeggen, dat „de ?" studenten op het punt stonden zijne colleges te verlaten, maar ter wille van „de broederen" met wien hij zich in den diepsten grond één gevoelde en gevoelt.

Eens, in een oogenblik waarin hij in de stemming verkeerde die hem later „Machtsvertoon of wettig gezag?" deed schrijven, zou hij zijn weg waarlijk hebben verdorven.

Toen het Classicaal Bestuur van Amsterdam de predikanten, die van heinde en verre in de lokalen optraden, met de kerkelijke tucht bedreigde, tintelde hij zóó van verontwaardiging, dat hij Dr. Kuyper eene beurt in een lokaal op den eerstvolgenden

sprak het in zijne schatting immers van zelf, dat de Kerk verloren was. Toen door de schuld van hare eigen zonen de centralisatie van het bestuur tot stand was gekomen, en dat bestuur ging doen „wat des Kerkeraads was", toen was het naar zijne schatting met de Kerk uit. Beter gezegd toen dacht hij ten minste in dezen tijd niet langer hier te kunnen werken.

Er kwam een dag, waarin de gedachte die ik thans uitspreek, maar die ik destijds verzweeg omdat zij niet

---

Zondag vroeg, op voorwaarde, dat hij de aanleiding tot zijn optreden mocht verklaren.

Dr. Kuyper heeft hem toen van zichzelven gered — dit zal hoop ik niet worden uitgelegd als misbruik van vertrouwen. — Deze wees het aanbod af omdat dit optreden zou zijn een „protestatio actui contrarius". Wie van oordeel mocht zijn, dat ik hier bezig ben iets uit het dagboek mijner goede werken over te schrijven, weet nu hoeveel reden ik heb om mij van allen lof en roem op dit punt te onthouden.

Bij hetgeen ik over mijne houding in den kerkeraad zeide heb ik al sprekende iets bijgevoegd waarvan ik mij de juiste woorden niet herinner.

Er waren ambtgenooten onder mijn gehoor, die wellicht een ander begrip van „partijschap" konden hebben en, om iets te noemen, het spreken tegen het openstellen van onze Kerkgebouwen voor orgelconcerten of zoo iets, als eene daad van partijschap konden beschouwen.

Van daar zeker voorbehoud.

Laat mij alleen dit zeggen.

Onlangs aanleiding hebbende de notulen van den kerkeraad

klaar voor mij stond — ofschoon zij op den bodem lag van mijne hopeloosheid — mij onder de oogen kwam in een Blad van de uitgetredenen, en wel in haar meest sprekenden, zelfgenoegzamen, onschriftuurlijken, hatelijken vorm.

„De Kerk was van leven en kracht beroofd. Die en die hadden niets te beteekenen. In één woord „Jan Rap en zijn maat" waren in de Kerk, die men verliet, overgebleven". *)

---

over eene reeks van jaren op te slaan, verbaasde het mij, dat de partij van actie mij zoolang welwillend had behandeld, ofschoon ik haar altijd in het vaarwater zat, en nog meer, dat ik zoo telkens protest had laten aanteekenen, dat ik tot dit of dat kerkeraadsbesluit niet had kunnen meewerken.

*) Wat het twijfelen aan de „zichtbare Kerk" betreft, het zij mij veroorloofd hier even uit te spreken, dat ik het spelen met de groote Godsgedachten „verbond", „kerk" en „koninkrijk Gods" meer dan moede was, en de oplossing van de vraagstukken die hiermede in verband staan nog niet had gevonden, zoodat ik mij gaarne óók van de theologie wilde losmaken die zoo dikwerf aanleiding gaf met Goethe te zeggen: „leider! wo Begriffe fehlen, da stellt ein Wort zu rechter Zeit sich ein."

Het verblijf in de Hervormde Kerk is mij in dit opzicht tot eenen grooten zegen geweest.

Ik zou hen die dikke boeken schrijven over de onderwerpen waarvan ik hier spreek, soms wel eens willen toeroepen: „Zoolang gij niet recht s t a a t, kunt gij niet goed z i e n!"

O! dat wringen om de dingen pasklaar te maken voor ons stelsel!

Dat brak de strik. *)

*) Dit moet zeer onbegrijpelijk klinken in de ooren van hen die zich tegenover de broeders, die ik hier Gereformeerd noem, hebben gesteld. „Er is niemand die met scherper en met voller bewustheid tegenover hen staat dan gij," zou men mij kunnen zeggen; „gij geeft dus aanleiding tot misverstand als gij ze niet loslaat", enz.

Ik antwoord: 1°. Men geeft zijne rechten niet prijs, omdat anderen zich die aanmatigen. Daarom noemde ik zeker Blad, na de doleantie en tegen haar opgericht, „Gereformeerd". De antithese vermoordt de waarheid en de liefde óók op kerkelijk terrein. Zij is een leugen.

2°. Mijne indeeling der partijen is eene andere dan de gewone.

De moderne orthodoxie, die fulmineert tegen partijschap, staat tegenover het Modernisme even onverzettelijk als Kuyper ooit heeft gedaan.

Maar haar eigen opvatting is in de plaats der drie formulieren getreden.

Er zijn groepen die altijd meegaan en doorvloeien, maar in principe, uitgenomen de consequentie en de toewijding aan het beginsel, precies staan als zij die men als separatisten verfoeit.

3°. Ik noemde mij zelven in die dagen wel eens „wisselwachter".

Dat de toepassing van het beginsel door de 17 ouderlingen lang vóór de doleantie aanvaard, onbijbelsch was, wist ik.

Dat de weg waarop de mannen van actie steeds hadden gewandeld, verkeerd liep, zag ik. Maar dat men, als de gevolgen voor allen zichtbaar moesten worden, in plaats van schuld te bekennen, eerst recht getrouw in eigen oogen zou worden, was eene diepte des Satans die ik niet had gekend.

De trein kwam donderend aan, en de wisselwachter zou verpletterd zijn, indien God het niet had verhoed.

Toen heeft God mij den nood opgelegd. Toen jubelde het in de ziel: dat duldt Gods glorie niet. Zóó is God niet aan zijne belijders of aan eenigen leeraar gebonden. Van toen af was de zaak der Kerk voor mij Gods zaak, en er sprak eene stem in mijn hart: „Nu zal God toonen dat Hij de dingen, die niet zijn, gebruikt om te niet te doen de dingen die zijn", en ik antwoordde: „God lof! Van nu aan behoor ik bij Jan Rap en zijn maat".

Later werd het duidelijk dat dit Gods werk was geweest. De vrienden, de weinigen die in Amsterdam waren overgebeven, wilden mij hier beroepen en zouden mij van de geschiedenis Kohlbrugge eene herhaling hebben bereid. Maar ginds in het Noorden waren drie mannen, die in het geheim besloten hadden met de doleantie mee te gaan en die, wetende hoe ik tegenover de Besturen stond, meenden dat ik voor die en die kwestie geplaatst, wel zou moeten breken met de Kerk, en hen er uit leiden.

Maar God heeft deze Achitofels raad tot dwaasheid gemaakt en mij een tijdlang te Nijland opgeborgen om mij op Zijn tijd weder te Amsterdam terug te brengen. *)

---

*) Uit het vele dat hier te zeggen zou zijn dit één e: De week na mijne intrede kwamen de adspirant-doleerenden aan de pastorie en vingen, na eenig heen en weêr praten, het onderhoud aan.

Zoo zal het u duidelijk zijn M. H., dat het waar is wat Wesley zeide tot zijne vrienden, die van hem eischten, dat hij zijn werk zou staken: „Ik ben onsterfelijk, zoolang God mij noodig heeft; ik ben onsterfelijk tot het werk af is".

Gezang 3 : 2 en 5.

II.

Wat had Paulus te doen voor zijn Heer? Het Evangelie te verkondigen. Anders niet? Moet daar geen „en" bij? M. H. het pleit tegen u, dat

---

„Ds!" sprak één hunner, „ik ben zoo wat drie kwart doleerend en één kwart synodaal."

„En ik," was mijn antwoord, „ben in de verste verte niet doleerend en evenmin synodaal."

Ik zal het verdere gesprek niet meêdeelen, ofschoon het mij klaar voor oogen staat, omdat mij toen een licht opging over verborgen bedoelingen.

En wie hebben mij toen gered?

Hoog advies. Men zeide dezen mannen: „Als gij niet ter kerkeraadsvergadering komt kan hij geene kerkeraadsleden kiezen moet hij het Classicaal Bestuur laten doen wat des Kerkeraads is — — en dat doet hij nooit!"

Dat was ook zoo. Dat advies bracht mij bange oogenblikken.

Maar dank zij onze wonderlijke reglementen, die wel uitbreiding van het aantal kerkeraadsleden veroorloven zelfs met eene minderheid, waren in voortgezette vergadering de plaatsen der malcontenten ingenomen eer zij er aan dachten en zulks tot groot amusement van de bezoekers der markt te Sneek.

deze gedachte bij u opkomt. Maar het is te begrijpen; hoe menigwerf is zij opgekomen ook bij den prediker of den hoorder als zij daar kwamen in de ledige kerken en luisterden naar datgene, wat in die kerken werd gehoord.

Er is eene prediking die opgesmukt moet worden omdat het evangelie, en een evangelie dat aangevuld moet worden, omdat Christus daarin bijzaak is.

Laat mij echter niet spreken over ons gebrek, maar over onze roeping.

Dit zij ons genoeg, wij hebben helaas! geene reden om met Paulus de aandacht van de wereld te vestigen op de uitnemende grootheid van Christus' kracht in de hedendaagsche geloovigen.

De tijdgenooten van Paulus, zelfs zijne vijanden, zullen echter niet over de onbeduidendheid van zijn evangelie hebben geklaagd.

Er ging kracht van uit, niet alleen in de bekeering van zondaren, maar óók in het teniet doen van dwalingen en de verwijdering van misstanden op ieder terrein des levens.

Hoe kwam dat?

Paulus was geen teetotaler, geen anti-slavernij-man, geen filantroop, geen reformator, geen voorstander van vrouwen-rechten, en toch is het geheele gelaat van de maatschappij door zijn prediking veranderd geworden.

Gij hebt allen den invloed er van ondervonden, in uw gezin, uw land, uw persoonlijk leven.

Laat mij nu, zonder een klacht te uiten over het Evangelie, dat aantrekkelijk en voor de hoorders dragelijk moet worden gemaakt, voor de kinderen dezer eeuw eenvoudig zeggen WAAR de kracht van Paulus in lag. Christus Zelf kwam nabij in Zijn woord. CHRISTUS en met Hem de uitnemende grootheid Zijner kracht die zich in de dwaasheid der prediking en de zwakheid van den prediker verheerlijkte, Christus, zooals God Hem doet zien, als het Hoofd der gemeente, gegeven tot een Hoofd over alle dingen.

M. H. Laat u dit niet vreemd zijn, en vraag niet: „Wordt het Evangelie nu, en door ons en de onzen niet gepredikt; waarom blijven dan die werkingen uit?" maar ga terug eenig en alleen naar het Woord.

Hoe spreekt de Schrift?

God werkt in deze bedeeling niet door het woord des bevels, en niet door engelen en krachten maar door de kracht die openbaar wordt in de geloovigen. En niet door de geloovigen hoofd voor hoofd, maar zeer bepaald als leden van, en in verband met het lichaam dat God Christus heeft toebereid *).

*) Het spreekt van zelf dat ik er niet aan denk uit te spreken wat God kan of niet kan, doet of niet doet, maar alleen te wijzen op het werk Gods in deze bedeeling.

Het is dus niet omdat die en die ambten ontbreken, zooals de Apostolischen leeren, dat de geestelijke gaven en krachten der eerste eeuwen worden gemist, maar omdat de Kerk niet heeft begrepen h o e Christus in deze bedeeling wil heerschen.

Van de gewone werkingen en de buitengewone werkingen „de merkteekenen van den apostel", zooals Paulus ze noemt, geldt precies hetzelfde. Zij zijn krachten die Christus door zijn lichaam openbaart.

Dezelfde prediking, die de ziel redt, heeft ook de maatschappij veranderd en de wetenschap omgezet. In dit Evangelie openbaarde zich, evenwel, de Christus, zooals Johannes Hem zag op Patmos, als een Lam, staande als geslacht, in het midden van den troon van God. Laat ons dit goed verstaan M. H., want hierin ligt de heerlijke beteekenis van Paulus' optreden en Paulus' werk, óok van datgeen waar het in de eerste plaats om gaat: de redding van zielen.

Paulus predikte de Gekruiste en altijd weer de Gekruiste. Hij gaf een antwoord op de vraag: „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?" Hij leerde dat Christus hem was geworden, en ieder moest worden, tot rechtvaardigheid, heiligmaking en volkomene verlossing. Gij moogt hierop vóór alle dingen den nadruk leggen, gij moogt roepen zooveel ge wilt:

„Waar Christus duizendmaal in Bethlehem geboren,
En niet in U, zoo waart gij toch verloren!"

Maar gij kunt niet scheiden, gij kunt geen Christus voor de ziel willen hebben, die niet is Hoofd der gemeente en Koning van de koningen der aarde, een Christus die gestorven is, maar niet een die leeft en heerscht in uwe kerkelijke vergaderingen.

Christus staat tot het Evangelie, zooals Gods Naam in de Schrift staat tot God.

Als echter de Liberalen en de Methodisten tot ons zeggen: „Zoo mag ik het hooren, een dienaar des Heeren heeft zich niet bezig te houden met politiek en wat dies meer zij, zijn terrein is dat van het geestelijk, het godsdienstig-zedelijk leven," dan luidt ons antwoord: „Dat is niet anders dan de verloocheuing van den Christus Gods, der gemeente gegeven tot een Hoofd over alle dingen." Men loopt in onzen tijd vooral groot gevaar om, met de beste bedoelingen, een slachtoffer te worden van gangbare dwalingen, misbruiken en eenzijdige voorstellingen, niet alleen door ze aan te kleven, maar ook door zich hierdoor in een tegenovergesteld uiterste te laten drijven. Laat men zich toch niet langer door de abnormale werkelijkheid, in stêe van eenig en alleen door Gods Woord, laten leiden. *)

*) Eén voorbeeld ter opheldering.

Toen Patrimonium stond te worden opgericht en trouwe

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het ééne en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid der kracht beiden te zoeken. Weg met de tegenstellingen als: „Zorgt gij voor de schapen en laat mij zorgen voor den stal!"

Wat ons zieleleven in meerdere of mindere mate ontbreekt, is juist hetgeen wij in de Kerk missen. En wat is dat? De levende gemeenschap met den levenden Christus.

Als gij dit in uw inwendig leven waarlijk zoekt of gevonden hebt, zijt gij eerst in staat door te dringen tot den wortel van de kerkelijke ellende, eene verklaring te geven van de onbeduidendheid van uwe kerkelijke vergaderingen, het onbevredigende van het ambt, de partijschap die u vermoordt, uwe honderd en een vereenigingen die elkander het brood uit den mond stooten, en doen wat der kerke is.

vrienden uit den kring der strijders voor de waarheid mij de eereplaats onder de voormannen hadden toegedacht, kwam de heer Wolbers mij zelf rekenschap vragen van mijne ongemotiveerde weigering, om als leider van een bidstond op te treden. Op zijne in de engte drijvende vragen: of ik die en die tendenzen in de arbeidersbeweging niet gevaarlijk en onchristelijk achtte? werd ik gedwongen te zeggen: „Ongetwijfeld, maar als men menschen, die op verkeerde wegen voorthollen, hiervan terug zoekt te brengen, dan loopt en draaft men toch ook mêe!"

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben éénzelfde oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar zelf door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

at men
lwaling
schrij-
niet.
aarheid
n Geest,
iemand
hij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-

ten het

immers

ook niet.
treuren?
ganisatie
n uzelven

DE KRACHT DER DWALING.

LEERREDE

OVER 2 THESS. 2 : 10[2], 11.

GEHOUDEN 8 OCTOBER 1905 IN DE WESTERKERK TE AMSTERDAM

DOOR

Dr. PH. J. HOEDEMAKER.

AMSTERDAM
HOLLANDSCH-AFRIKAANSCHE UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
1905

Zie annonces op pag. 2, 3 en 4 van den omslag.

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het éene en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid der k
lingen
zorger
Wa
ontbr
En v
met
Als
of gev
tot d
verkla
kerkel
ambt,
een
mond

vriende
eerepla
Wolber
weigeri
zijne in
in de a
werd i
mensch
zoekt t

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben éénzelfde oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar zelf door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

at men
waling
schrij-
niet.
aarheid
Geest,
iemand
ij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-
ten het
immers
ook niet.
treuren?
ganisatie
uzelven

DE KRACHT DER DWALING.

LEERREDE

OVER 2 THESS. 2 : 10^2, 11.

GEHOUDEN 8 OCTOBER 1905 IN DE WESTERKERK TE AMSTERDAM

DOOR

Dr. PH. J. HOEDEMAKER.

AMSTERDAM
HOLLANDSCH-AFRIKAANSCHE UITGEVERS MAATSCHAPPIJ
1905.

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het ééne en het andere geval hebben wij in [redacted] der waarheid en de volheid

der k

lingen

zorger

Wa

ontbre

En v

met

Als

of gev

tot de

verkla

kerkel

ambt,

een

mond

---

vriende

eerepla

Wolber

weigeri

zijne in

in de a

werd i

mensch

zoekt t

Gelezen:

2 Thess. 1 : 1 vv

Gezongen:

Ps. 119 : 6.
„ 81 : 13, 14, 15.
Gez. 92 : 2 en 3,
Ps. 17 : 3.

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben éénzelfde oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar zelf door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van af[illegible] op den

at men
waling
chrij-
niet.
aarheid
n Geest,
iemand
nij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-

ten het

, immers

ook niet.
treuren?
ganisatie
n uzelven

> Daarom dat zij de liefde der waarheid niet aangenomen hebben om zalig te worden, zal God hun zenden eene kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden gelooven.
>
> 2 Thess. 2 : 10[b], 11.

In de rivier de Niagara, even boven den waterval, dreef eene roeiboot, die door den sterken stroom met onwêerstaanbare kracht naar dien val werd getrokken.

De talrijke menigte, die thans, aan beide oevers geschaard, het aangrijpend schouwspel aanzag, had den jongeling, die, ik weet niet uit wat oorzaak, wellicht omdat hij zijne kracht aanvankelijk had overschat, veel te ver stroomafwaarts was gedreven, op het gevaar, waarin hij verkeerde, opmerkzaam gemaakt. Reddingstoestellen werden aangebracht. Nu en dan deed de jongeman zelf nog eene wanhopige poging om den naastbijzijnden oever te bereiken. Angstige oogenblikken werden doorleefd. Te vergeefs. Hij dreef voort, een wissen dood te gemoet.

Evenwel, hij ware gered geworden, zoo hij in dien uitersten nood het koord had gegrepen, hem door hulpvaardige handen met zooveel inspanning toegeworpen.

Het lag dwars over de schuit, het lag aan zijne voeten.

Aan dat koord had men een touw bevestigd, en honderden waren gereed om hem met of zonder het schuitje naar den oever te trekken.

Ach! waarom heeft hij in het beslissend oogenblik, het eenig middel tot behoud versmaad?

Een breedgetakte boom, die ergens stroomopwaarts was ontworteld, dreef met den eigen stroom mede — — en was thans zoo dichtbij gekomen, dat hij zich daaraan kon vastklemmen. — Hij greep — — en was verloren.

De text, dien ik u voorlas, herinnerde mij aan deze vreeselijke gebeurtenis, die men den reiziger in die streken, onder meer andere soortgelijke overleveringen verhaalt.

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het ééne en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid

der k
lingen
zorgen
Wa
ontbr
En v
met
Als
of gev
tot d
verkla
kerkel
ambt,
een
mond

vriende
eerepla
Wolber
weigeri
zijne in
in de a
werd i
mensch
zoekt t

Dit wijst dus op eene opvallende overeenkomst tusschen hetgeen ginds aan de noordelijke grens der Vereenigde Staten plaats vond en hetgeen de Apostel ons in 2 Thess. 2 : 11 voor oogen stelt.

Het verband is trouwens niet ver te zoeken. Zij zijn niet te tellen, de slachtoffers van de dwaling, die zelfs in onze naaste omgeving, geen oog blijken te hebben voor hetgeen hen met de vastigheden der eeuwige dingen in aanraking zou brengen, maar zich vergrijpen aan den schijn.

Het drijfhout van breedaangelegde, in het oog vallende meeningen, wekt vertrouwen en voert naar den afgrond.

Is dat niet vreeselijk: de hoop, de zekerheid, zich zelven te verliezen, terwijl hetgeen redden kon binnen het bereik werd gebracht!

Het slachtoffer van den waan, over wien ik sprak, was ontoerekenbaar: hij was buiten zich zelven van angst, en had het vermogen verloren, om een juist oordeel te vellen en een verstandige keuze te doen.

Mijn text daarentegen geeft mij aanleiding tot u te spreken over dezulken, die zich aan de dwaling overgeven, niet omdat zij de waarheid niet zien of niet als zoodanig kunnen herkennen, maar omdat zij liever het onredelijke, zelfs het tegenstrijdige aannemen dan de waarheid, die verstand en hart beiden bevredigt.

Er zijn menschen, zegt de Apostel in 2 Thess 2 : 10 – 12, die de leugen hebben geloofd, omdat zij een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid en bijgevolg onder de bekoring van de dwaling geraakten.

De dwaling oefent op hen eene kracht uit, waaraan zij geen wêerstand kunnen of willen bieden, omdat zij de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen.

In den tweeden Brief aan de Thessalonicenzen, meer bepaald in het hoofdstuk, waaraan ik mijn text heb ontleend, handelt de Apostel over den Afval, in den tijd die aan de Toekomst van Jezus Christus voorafgaat; een tijd, waarin „de mensch der zonde, de zoon des verderfs" teekenen en wonderen der leugen zal verrichten, waardoor, hield God ze niet staande, zelfs de uitverkorenen

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben éénzelfde oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar zelf door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

at men
waling
schrij-
niet.
aarheid
Geest,
iemand
ij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-
ten het
immers
ok niet.
treuren?
ganisatie
uzelven

zouden worden verleid; een tijd, waarin de verborgenheid der ongerechtigheid zal worden gewrocht naar de werking des Satans, zoodat een mensch zich in den tempel Gods zal laten aanbidden.

Over dien tijd heb ik nu niet tot u te spreken.

Voor mijn doel is dit niet noodig. De Apostel zag, dat de verborgenheid, waarover hij het heeft, „alreede wordt gewerkt", ofschoon zij, dank zij de wêerhoudende genade des Heeren, nog niet geopenbaard was geworden.

Dit geeft mij het recht, de verschijnselen, waarop hij wijst, in hunne eerste aanvangen te bespreken, naar den regel:

„In het heden ligt 't verleden,
In het nu wat worden zal."

Zóó opgevat, levert onze eigen ervaring belangrijke bijdragen tot het recht verstand van onzen text, en kunnen wij uit de geschiedenis van het volk Israël en van alle volken leeren, hoe men er toe komt de leugen te gelooven.

Men kan er tegelijkertijd uit leeren, de diepste oorzaken van het geloof aan de leugen, niet zoo licht met de aanleiding tot den twijfel te verwarren. De wetenschap van den nieuwen dag moge allerlei bedenkingen inbrengen tegen het geloof der Gemeente, wanneer zij alle tot de laatste toe zijn weggevallen, dan staat hij, die de liefde tot de waarheid niet aannam, even ver van die waarheid als vroeger, omdat de dwaling eene bekoring uitoefent, die hem de leugen — het meest dwaze en tegenstrijdige, doet gelooven.

Dat is een Godsgericht. Laat mij derhalve mogen vragen 1° wie zendt; 2° wien wacht; 3° waarin bestaat; 4° wie ontvliedt dat gericht?

I. Wie dat gericht zendt? God.

God? Hij, die te rein is van oogen dan dat Hij het kwaad zou aanschouwen? Hij, die niet wil dat iemand verloren ga, maar dat allen behouden worden en tot de kennis der waarheid komen? Hij, die de liefde zelve is?

Is dat aan te nemen? Zou dat Gode waardig zijn? Immers; de verlorenen zouden tegen den Heilige en den Rechtvaardige in het gericht opstaan en in den dag

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het éene en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid

der k
lingen
zorge
Wa
ontbr
En v
met
Als
of ge
tot d
verkla
kerkel
ambt,
een
mond

vriende
eerepla
Wolber
weigeri
zijne in
in de a
werd i
mensch
zoekt t

des gerichts deze beschuldiging inbrengen: Dat ik mij niet voor de waarheid boog, de leugen geloofde, ligt niet aan mij. Mijn ongeloof was mijn ongeluk. Gij hebt mij eene kracht der dwaling gezonden!

Zwijg, gij stem van den twijfel! uit uw eigen mond zal ik u oordeelen..... Indien dit uw betoog, indien de aanklacht tegen God, die gij den verlorenen in den mond legt, een rechtmatigen grond heeft, indien de mensch zóó mag, zóó moet spreken, is dit inderdaad een bewijs, dat de apostel Paulus in 2 Thess. 2 : 11 niet spreekt naar den mensch.

Hij heeft God anders leeren kennen.

Weet gij waar? In Zijn heilig Woord, in het Oude en het Nieuwe Testament, bij Sinaï en op Golgotha.

Uw God is een karakterloos wezen, — Hij is geen God, want, Hij laat met zich spelen, Hij heerscht niet, want gij hebt de vastigheden van Zijnen troon losgewoeld. Hij is niet de liefde, want Hij vraagt niet naar recht.

Wat onze text hun, die een welbehagen hebben in ongerechtigheid, aankondigt, heeft Christus gedaan.

Herinnert gij u uit de lijdensgeschiedenis dat vreeselijk oogenblik, waarin de Heiland Judas, den verrader, losliet, en hem zijn afscheid gaf, zeggende: „Wat gij doet, doe het haastelijk!?"

Hij heeft hem niet belet, Hij heeft hem niet toegelaten, Hij heeft hem *geboden* zijn boos opzet te volbrengen, d.i. Hij heeft het oogenblik bepaald waarop dit moest geschieden.

Wie begint met niet te willen, eindigt met niet te kunnen, en niet te mogen.

Is dat zoo vreemd? Welnu, klaagt dan Christus aan van liefdeloosheid!

Van liefdeloosheid? Is het liefdeloosheid geweest, die Jezus even te voren in zielesmart deed uitroepen: „Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, dat één uit u Mij zal verraden!"?

Liefdeloosheid, die den Meester noopte twee dagen vóór het Paaschfeest de plaats waar het Paaschmaal zou worden gehouden op eene zoo opvallend geheimzinnige wijze aan te duiden, dat Judas, die de aanwijzing aan Jezus

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben **éénzelfde** oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar **zelf** door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

at men
waling
schrij-
niet.
aarheid
Geest,
iemand
hij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-
ten het
immers
ook niet.
treuren?
ganisatie
uzelven

vijanden had over te brengen, wel moet hebben begrepen, dat de Heer hem doorzag?

Heeft de Heiland uit liefdeloosheid juist een jaar vroeger in de Synagoge te Kapernaüm tot Zijne discipelen gezegd: „Heb ik u niet twaalf uitverkoren en een uit u is een duivel?"

Deze uitspraken des Heeren hadden alle van de eerste tot de laatste de natuurlijke werking om Judas tot inkeer te brengen.

Maar, wat gij in heel de lijdensgeschiedenis ontwaart, kunt gij ook hier ontdekken: Jezus is geen simpel slachtoffer, wiens lot van het goedvinden zijner belagers afhangt; Hij heerscht in het midden zijner vijanden. De Zoon des menschen gaat gelijk van Hem geschreven is den dood tegemoet, maar Hij is en blijft meester van de positie. Aan den ingang van den hof, in de rechtzaal en bij Pilatus.

Zijn doen is enkel majesteit.

Zijn lijden is niet een bloot lijdelijk ondergaan van hetgeen menschen Hem aandoen; het is Zijn verlossings*werk*. En in dit werk, maar vooral in het bepaald bevel aan Judas gegeven, spiegelt zich af de richtende zijde der liefde Gods.

In Jos. 11 : 19, 20 lezen wij: „Er was geene stad, die vrede maakte met Israël, behalve Gibeon. Want het was van den Heere hunne harten te verstokken, dat zij Israël met oorlog tegemoet gingen."

Wat wil dit zeggen? Dat God door het gericht der verharding eenig goeds in die volken van Kanäan heeft verstikt, zoodat zij, aan zichzelven overgelaten, wellicht tot geloof en bekeering waren gekomen?

Dáár hebben wij de geheime gedachte, die zich in den vorm van ergernis openbaart, wanneer uitspraken als die van onzen text, of van Jos. 11 : 20, of ook de leer der verkiezing hiertoe aanleiding geven.

De Satan heeft ons God doen wantrouwen. Men gelooft in de innerlijke goedheid van den mensch. Men verkeert in de meening, dat de mensch de waarheid zou beminnen, indien hij haar maar duidelijk zag. De ver-

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het éène en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid

der k
lingen
zorgen
Wa
ontbre
En v
met
Als
of gev
tot d
verkla
kerkel
ambt,
een
mond

vriende
eerepla
Wolber
weigeri
zijne in
in de a
werd i
mensch
zoekt t

kiezing is in ons oog een hinderpaal om tot het geloof te komen, instêe van de grond en de oorzaak der zaligheid.

Neen, wat ik zoo even uit het boek Josua aanhaalde, wil zeggen, dat God aan Zijn recht komt. Het is zijn recht, dat alles Hem diene, het kwade zoowel als het goede, dat Zijn Raad zal bestaan, dat Hij verheerlijkt worde in de verdoemenis Zijner vijanden, evengoed als in het behoud der Zijnen.

Hij had de inwoners van Kanäan kunnen beletten, Israël met oorlog te gemoet te gaan. Dat zou een natuurlijk gevolg zijn geweest van de wetenschap, dat Gibeon was gespaard, toen het een verbond met Israël had gesloten. De vrees en de zelfzucht zouden dezen maatregel hebben aanbevolen.

God had hen langs dezen weg en door allerlei andere middelen kunnen verhinderen naar het zwaard te grijpen, even goed als Jezus Judas had kunnen beletten hem te verraden.

Maar hiermede ware de vijandschap in hun hart niet te niet gedaan, hunne vrijheid niet geëerbiedigd, en Gods koningschap niet geëerd.

Wij kunnen het raadsel niet oplossen, dat Spinoza er toe bracht zijn stelsel uit te denken; wij kunnen u niet zeggen, hoe het eindige naast het oneindige kan bestaan, hoe de Almachtige een wil duldt, die zich tegen Zijnen wijzen en heiligen wil verzet, noch ook het verband tusschen de eerste Oorzaak en de tweede oorzaken aanwijzen. Wij hebben alleen aantenemen, wat het boek Exodus met betrekking tot Farao uitspreekt: dat het even waar is, gelijk van hem vermeld wordt, dat hij zijn hart verhardde, als dat God zijn hart verhardde, wat even dikwerf wordt gezegd. [1])

Het rad des gerichts is getand, het grijpt telkens in de raderen der schuld. De oorzaak wordt een gevolg

[1]) Ex. 7 : 13, 22. 8 : 15, 19, 32.
En Ex. 9 : 12, 34, 35. 10 : 1, 20, 27. 14 : 4.

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben éénzelfde oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar zelf door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

en het gevolg eene oorzaak. Zoodat deze bestendige beweging naar een bekend, spreekwoordelijk versje:

„De molens Gods, zij malen langzaam,
Maar zij malen toch zeer fijn".

tegelijkertijd verkondigt: Dit is een Godsgericht! en: Deze mensch gaat door eigen schuld verloren!"

De tweede vraag, die ik stelde, vestigt meer bepaald op het laatstgezegde het oog.

II. Over wien komt het gericht?

Paulus antwoordt in vers 12: „Over hen, die een welbehagen hadden in de ongerechtigheid".

En nog eens: „Over hen, die de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen".

Hij wijst ons daar op de oorzaak, hier op het gevolg.

Vestigen wij meer bepaald op het laatst gezegde het oog.

Onze text verklaart, dat de Pilatusvraag: Wat is waarheid? niet de eerste en niet de eenige is, die wij onszelven en anderen hebben te stellen.

„Het oog van ons verstand", zegt Baco van St. Verulam, „is niet droog, maar wordt door het gevoel en den wil bevochtigd. Wat een mensch gaarne gelooft, neemt hij zeer spoedig aan".

„De luiaard spreekt", zooals het boek der Spreuken leert, „er is een leeuw op den weg". Maar gij zult toch, hoop ik, nooit vergeten, dat het een luiaard was, die u dit berichtte!

Het is evenwel vrij overbodig, verder naar bewijzen en voorbeelden te zoeken.

De Schrift wijst ons op het terrein, dat wij hier betreden, zooals overal, den weg.

Ik vraag: Waarom hebben de Joden den Christus verworpen? Zij zouden antwoorden: „Omdat Hij onze ziel ophield en weigerde in zoovele woorden te zeggen, dat Hij de Christus was; omdat Hij den sabbat niet hield; zich niet om de inzettingen der ouden bekommerde; zich Gods Zoon noemde en, te midden van Zijne vele teekenen, het ééne teeken niet deed, dat de profetie ons deed verwachten."

at men
waling
schrij-
niet.
aarheid
Geest,
iemand
nij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-
ten het
immers
ook niet.
treuren?
ganisatie
uzelven

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het éene en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid

der k

lingen

zorgen

Wa

ontbre

En w

met

Als

of gew

tot de

verkla

kerkel

ambt,

een

mond

---

vriende

eerepla

Wolber

weigeri

zijne in

in de a

werd i

mensch

zoekt t

Ik zal hen niet tegenspreken. Ik zal zelfs niet ontkennen, dat hetgeen zij hier noemen, op hun standpunt en uitgaande van allerlei veronderstellingen die in hun oog eene onwederlegbare en van zelf sprekende waarheid bevatten, hun eene voor de hand liggende aanleiding gaf om te twijfelen. Maar ik zou van hen wel eens wenschen te weten, waarom zij nalieten Johannes den Dooper rekenschap te vragen van zijne ondubbelzinnige verklaring: „Ik ben de Christus niet, maar ben gezonden om te doopen, opdat Hij openbaar zou worden." En nog eens: „Hij staat midden onder u, dien gijlieden niet kent",

Zij waren door den joodschen Raad op kondschap uitgezonden. Waarom, nog eens gezegd, hebben zij geen nadere inlichtingen en geen nader bewijs gevraagd?

Destijds was Jezus nog niet in den tempel opgetreden, om den voorhof der Heidenen te reinigen. Toen was Hij nog met geen enkel hunner vooroordeelen in botsing gekomen. — — — —.

Mag ik het u zeggen, M. H!

Men vraagt niet naar den Koning, wanneer men zelf koning wil worden.

Maar wat van de Joden geldt, kan ook van u worden gezegd, die honderd en een bezwaar hebt tegen deze en gene waarheid.

Uwe bezwaren beteekenen niets, zij vallen allen weg, zoolang gij geen bevredigend antwoord kunt geven op de vraag aller vragen: Is het u om de waarheid te doen? Wezenlijk? Oók als zij u vernedert? Oók als gij gelijk een kind moet worden om te kunnen gelooven?

Hoe noodzakelijk deze vraag is, zal u duidelijk worden, indien gij mij even het oor leent, terwijl ik uiteenzet:

III. Waarin deze kracht der dwaling bestaat.

Onder de verhalen, die wij in onze kindsheid met graagte lazen, is er een, dat, evenals vele tooververtellingen, een diepen zin verbergt. Ik bedoel het verhaal van een huisdier, dat door de tooverroede in eene schoone vrouw werd omgeschapen, en zich altijd zóó wist te gedragen, dat zij in het gezelschap van heeren en dames den toon aangaf.

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben éénzelfde oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar zelf door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afw[illegible] op den

at men
waling
schrij-
niet.
aarheid
Geest,
iemand
hij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-
ten het
immers
ook niet.
treuren?
ganisatie
uzelven

Men zou haar waren aard niet licht hebben ontdekt, indien een vijand niet eene muis in de balzaal had gebracht, die hij telkens met beleid aan het koord waaraan hij het lokaas hield, voor hare oogen had laten voortbewegen.

Dat werd haar in het eind te machtig.

Maar in haar zien wij het beeld van ieder, die behagen heeft in de ongerechtigheid. Hij zal wellicht niet erkennen, dat het hem niet om waarheid en recht te doen is. Men ontdekt het dikwerf alleen door de kracht, die de dwaling op hem uitoefent.

Kunt gij hem iets voorspiegelen, waardoor hij niet openlijk als dienaar der zonde wordt ten toon gesteld, maar in zijn zelfbedrog kan bevangen blijven, terwijl in het diepst van zijne ziel het behagen in de ongerechtheid, ja, het zelfbehagen zetelt, en gij hebt hem hierdoor gevangen. Hij zal u volgen, zelfs zóóver, dat hij ten slotte de leugen gelooft.

Wenscht men niet het kwaad, maar alleen den schijn van het kwaad te mijden, een glimp, een uitvlucht is voldoende, om ons aan de macht der waarheid te onttrekken.

De zondaar is een vluchteling, die zich achter de meest doorschijnende stof bedekt opstelt. De misdadiger is in deze zelfs zóó bijgeloovig, dat men soms geneigd zou zijn te vragen: of hij zijn redelijk verstand wel behield.

In kort gezegd: de dwaling is een bedeksel der schande waardoor men zich voor de overtuiging, voor de waarheid, voor zich zelven verbergt.

Ik sprak zooeven over de Joden in de dagen van Jezus' omwandeling op aarde. Wat kunt gij niet duidelijk in hen de kracht, de bekoring der dwaling ontwaren!

De Heiland stelde hen telkens in het volle licht der waarheid, zoodat men telkens zou zeggen: Nu moeten zij wel gelooven! want de Heer rukt nu hier, dan dáár, de bedenking, de tegenwerping, de verontschuldiging, waarvan zij zich bedienen om aan de macht der waarheid te ontkomen, voor aller oog weg.

Maar zij wilden niet erkennen, dat zij de wedergeboorte

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het éene en het andere geval hebben wij in

der k
lingen
zorgen
Wa
ontbr
En v
met
Als
of gev
tot d
verkla
kerkel
ambt,
een
mond

vriende
eerepla
Wolber
weigeri
zijne in
in de a
werd i
mensch
zoekt t

noodig hadden, dat heidenen en tollenaars hun voorgingen in het Koninkrijk Gods, dat hun bidden en vasten zelfs geen deel konden vormen van hunne gerechtigheid . . . . . en dan kwam bliksemsnel de dwaling hun te hulp.

Kan uit Galilea een profeet opstaan?

Is Hij geen zondaar, die den Sabbat niet houdt?

Hebben de oversten in Hem geloofd?

Zoo heette het dan.

Er moet evenwel, zou men zeggen, toch altijd een schijn van waarheid, althans voor hunne bewustheid in dergelijke opwerpselen van den twijfel liggen! Maar, ik zeg u, dat dit in het minst niet noodig is. De kracht der dwaling is ten langen leste zóó groot, dat men zelfs de leugen gelooft.

De vratige snoek bijt in den naakten hoek.

Gij, wijze mannen, gelooft immers, dat Jezus, die, zooals gij duidelijk ziet, het werk van den Satan afbreekt, Zijne werken met de hulp van Beëzebul verricht?

Gij, rechtvaardige mannen, zijt immers volkomen bereid om den Blindgeborene wegens een woord uittewerpen, terwijl het toch eenig en alleen gaat om de vraag: of hij blind was en nu ziet?

Wij hebben echter niet van noode achttien eeuwen terug te gaan om aan 2 Thess. 2 : 11 te worden herinnerd.

Gaat naar de school der geleerden, waar men het den eisch der wetenschap acht te zijn, niet aan het ingrijpen van een hoogere macht te gelooven, omdat men meent, dat de orde der natuur hierdoor zou worden verstoord, en de wet van oorzaak en gevolg door zoodanige inwerking zou worden geschorst — — — Terwijl men zelf ieder oogenblik bezig is, de lagere krachten der natuur aan een door den mensch gesteld doel dienstbaar te maken. Men brengt het water op de bovenverdieping van de woning, zonder ooit te twijfelen of het water wel zijn waterpas vindt.

Men acht het wel onwetenschappelijk aan een eeuwig Wezen te gelooven, die het gebouw dezer wereld tot stand bracht, maar zeer aannemelijk, dat van eeuwigheid

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben **éénzelfde** oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar **zelf** door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

de ondeelbare stofjes bestonden, waaruit zich de mensch en de geest des menschen heeft ontwikkeld; en als men dan ontkent, dat uit dit levenlooze het leven en uit dit onbewuste de bewustheid, het doel en het planmatige is voortgekomen, dan zal men dat bewerktuigd leven en die bewustheid aan den steen, het kristal en aan metaal toeschrijven; om niet het merk van den Schepper te herkennen.

De haast waarmede men uit even gretig gezochte en dikwerf op lichtvaardige wijze aangenomen gegevens allerlei gevolgtrekkingen maakt om de waarheid te bestrijden, verraadt het doorloopend streven, waarover het gericht moet komen.

Hij, die de beenderen van een dier vindt, dat men als overgang van den aap tot den mensch kan beschouwen, heeft veel kans op een professoraat.

Dat die beenderen over grooten afstand verspreid lagen en naar het oordeel van velen niet van één exemplaar afkomstig zijn, doet minder ter zake.

Zeker, er zijn vragen te over, waarop gij geen bevredigend antwoord kunt geven. De waarheid komt tot ons vaak in parodoxen, d. i. schijnbare tegenstrijdigheden, en het woord des Heeren: „Zalig is hij, die aan mij niet geërgerd wordt", is nog heden ten dage van kracht. Maar in dit alles ligt niet de eigenlijke reden, waarom men de leugen gelooft. Eva heeft niet gezien, dat de verboden vrucht goed was tot spijze en begeerlijk om verstandig te maken, totdat zij God had gewantrouwd.

Het antwoord op mijne derde vraag: waarin de kracht der dwaling bestaat, zou evenwel niet volledig wezen, indien ik bleef staan bij hetgeen altijd en overal is gezien.

Immers de Apostel doet het gericht, waarvan hier sprake is, meer dan te voren in de toekomst verwachten, als de Ongerechtige zal geopenbaard zijn. Maar de aanvangen van hetgeen straks zal worden gezien, doen zich nu reeds voor in het thans levend geslacht, dat in het Buddhisme, het Spiritisme en de Theosophie het heidendom weer binnenhaalt en nog dieper en lager dan de heidenen wegzinkt.

Waarin bestaat dat gericht?

at men
lwaling
schrij-
niet.
aarheid
n Geest,
iemand
hij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-
ten het
immers
ook niet.
treuren?
ganisatie
n uzelven

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het éene en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid

der k
lingen
zorger
Wa
ontbre
En v
met
Als
of gev
tot d
verkla
kerkel
ambt,
een
mond

vriende
eerepla
Wolber
weigeri
zijne in
in de a
werd i
mensch
zoekt t

Niet daarin, dat de lieden der twintigste eeuw in hun innerlijk wezen anders zijn dan de mannen der zestiende eeuw. De mensch blijft zichzelven gelijk, alle eeuwen door.

Maar de van de dwaling en de ongerechtigheid terughoudende invloeden worden thans krachteloos gemaakt.

De kinderlijke gehoorzaamheid is weg.

De banden van de tucht zijn losgemaakt.

De betweterij is grooter, de eerbied voor ouderen en meer ervarenen geringer.

Het opkomend geslacht heeft scholen bezocht, waarin het een ontwikkeling verkreeg van eene soort, die het boven het vorige geslacht schijnt te verheffen.

De zonde is niet afschrikwekkend meer. Het ongeloof is driester en spreekt zich veel vrijer uit.

Men vindt twijfel voor zekerheid. De ongerechtigheid heeft minder te vreezen. Men weigert schaamrood te worden. Zelfs ons bedrijvig Christendom werkt mede. Men verstaat niet langer de Apostolische vermaning: „laat zulke dingen onder u niet genoemd worden!" Wie de liefde tot de waarheid verliest is weg.

Maar, dan wordt het nu ook tijd om te vragen:

IV. Hoe wij dit gericht kunnen ontgaan?

Het antwoord op deze vraag ligt opgesloten in eene bedenking, die bij u had kunnen opkomen.

In den text is spraak van eene kracht der dwaling, die door God als een gericht wordt gezonden. Toen ik u die kracht in haar oorsprong en hare werking schetste heb ik u op een zeer natuurlijk en zeer verklaarbaar verband tusschen de zonde en de dwaling, alsmede tusschen de dwaling en het geloof aan den leugen gewezen.

Juist M. H!

Het antwoord op de gestelde vraag ligt in het zooeven gezegde opgesloten.

De mensch heeft van nature zóóveel behagen in de ongerechtigheid, zóó weinig liefde tot de waarheid, dat God waarlijk geene bijzondere kracht behoeft te zenden om den zondaar te verleiden.

Vreeselijk denkbeeld! Hij behoeft hem alleen aan

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben **éénzelfde** oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar **zelf** door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

zich zelven en aan de bekoring van het kwaad over te laten. Indien Hij zijnen Geest inhoudt, die in alle waarheid leidt, zijn wij verloren.

Wat doet de duisternis invallen? Zij wordt niet gezonden, zij is er, zoodra het licht verdwijnt.

Wij gelooven dit eerst, als God het ons heeft geleerd.

Uitgesproken of verzwegen, bewust of onbewust, ligt aan ons denken en zelfs aan ons bidden de voorstelling ten grondslag, dat God even bereidwillig moet worden gemaakt ons te verlossen als wij in onze schatting zijn verlost te worden.

Paulus wist beter.

Hij wist, dat de liefde tot de waarheid van nature niet in den mensch wordt gevonden. Immers, zij valt samen met de liefde tot God, de liefde tot Zijne Wet, waardoor wij op Hem beginnen te gelijken, wiens spijze het was den wil des Vaders te doen. Daarom spreekt de Apostel van een „aannemen" der liefde tot de waarheid, die aan de voldoende kennis en het juiste inzicht voorafgaat.

Cornelius was hiertoe gebracht, toen Petrus nog niet tot hem was gekomen, de stokbewaarder te Philippi, eer de fundamenten van den kerker waren bewogen.

Hiermede is evenwel nog niet alles gezegd. Immers, zoolang de zonde in den geloovige woont, is hij nog niet van de mogelijkheid verlost om in dwaling te vallen. Iedere verkeerde neiging, die in hem is overgebleven ieder karaktergebrek, iedere onzuivere bedoeling, is voor hem wat het metaal is, dat men tijdens het onweêr bij zich draagt of bij het open raam op tafel liet liggen: het is een geleider, die de dwaling aantrekt, evenals het ijzer de electriciteit, waarmede de lucht is bezwangerd.

Wil men van de kracht der dwaling worden verlost, dan moet men bereid zijn de zonde te kennen, te oordeelen, te verwerpen.

Zijn wij hiertoe bereid? Zijn wij bereid, de waarheid haar werk in ons te laten doen?

at men
waling
chrij-
niet.
aarheid
Geest,
iemand
hij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
Niet
én man
praakt-
ten het
immers
ook niet.
treuren?
ganisatie
uzelven

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het éene en het andere geval hebben wij in Christus de volheid der waarheid en de volheid

der k
lingen
zorgen
Wa
ontbre
En v
met
Als
of gev
tot de
verkla
kerkel
ambt,
een
mond

vriende
eerepla
Wolber
weigeri
zijne in
in de a
werd i
mensch
zoekt t

Oók, indien ons dit voor de keuze stelt, met eene boezemzonde te breken?

Oók als dit ons vernedert?

Oók als men hierdoor gedwongen wordt van de publieke opinie af te wijken?

Dat is voor ieder onzer, ja voor den verst in de genade gevorderde de vraag.

En in die vraag gaat het om de eere Gods en de redding der ziel.

Ja, laat ons maar zonder omwegen zeggen, het gaat om de vraag: of er een overblijfsel zal zijn dat staande zal blijven, als ons geslacht meer en meer onder de bekoring van de leugen geraakt.

Zelfs de waarheid kan ons tot een strik worden wanneer de liefde tot de waarheid ontbreekt.

De meest gevaarlijke dwalingen zijn losgebroken, uit hun verband gerukte waarheden.

De waarheid die ons vrij maakt van de bekoring der dwaling en het juk der zonde, van het behagen in onszelven en in de ongerechtigheid, maakt ons ook vrij van de openbare meening, van onze omgeving van ons eigendunkelijk en hopeloos streven naar en ons wachten op eenige verbetering van onszelven of van het bestaande, die ons niet vóór alle dingen doet vragen, eenig en alleen, naar Gods wil, d. i. Zijn eisch, zijn Eer, Zijne belofte, Zijne gave, Zijn werk in Jezus Christus onzen Heer.

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben **é é n z e l f d e** oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar **z e l f** door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den

at men
lwaling
schrij-
niet.
aarheid
Geest,
iemand
ij ver-
t alleen
ijk kan
eners,
. Niet
én man
praakt-

ten het

immers

ok niet.
treuren?
ganisatie
uzelven

Digitized by Google

Ik weet wel, het gaat even goed om de verlossing van zielen, als om de verlossing van de Kerk en omgekeerd, maar in het ééne en het andere geval hebben wij in

der k

lingen

zorger

Wa

ontbre

En v

met

Als

of gev

tot d

verkla

kerkel

ambt,

een

mond

---

vriende

eerepla

Wolber

weigeri

zijne in

in de a

werd i

mensch

zoekt t

Deze dingen, en al wat daarmede verband houdt, hebben éénzelfde oorzaak. Christus is voor ons niet het Hoofd der Kerk, die haar zelf door Zijn Woord en Geest regeert, en te midden van afwijkingen op den rechten weg in alle waarheid leidt.

Gij hebt een vastgestelde leer die ik, totdat men mij beter onderricht en uit het Woord van dwaling overtuigt, van harte beaam. Maar eene beschrijving van Christus is Christus zelf niet. Hij ZELF wil in de kerk Zijn in de zichtbaarheid tredend lichaam, nabijkomen door Zijn Woord en Geest, en Hij heeft ons den weg daartoe gewezen. Als iemand meent eene waarheid te hebben ontdekt, is hij verplicht dit den broederen bekend te maken, niet alleen in een gedrukt betoog, waarin men altijd gelijk kan krijgen, maar in den kring van de opzieners, eerst in engeren en dan in breederen kring. Niet alleen in den kerkeraad of de classis, waar één man te veel invloed zou kunnen krijgen door welbespraaktheid of welsprekendheid.

Maar wij hebben het anders beschikt, en laten het niet toe. *)

---

*) Is dat niet te sterk gesproken? Wij kunnen immers de inrichting der Kerk niet veranderen?

Zeker; en dit is om allerlei redenen het eerste ook niet. Maar het is de vraag: of wij het zien? of wij het betreuren? of wij iets verstaan van den eisch: eer gij op reorganisatie moogt hopen, hebt gij u te verootmoedigen, in steê van uzelven den krans der getrouwheid om de slapen te leggen.

Christus wil zelf in de Kerk zeggingsschap hebben.

Ik heb U gesproken van een jongeling, die op zijn doortocht uit den vreemde naar het Heilige Land te Amsterdam kwam Laat me u mogen zeggen, wat hem zoo reislustig maakte. Wat Jona deed vluchten: de vrees, de vrees voor zichzelf en de vrees voor het ambt. De vrees dat hij, als tot nu toe, als hij preekte altijd weer uit die uitgeperste citroen van zijn geest eenige druppels moest doen leeken. De prediking was voor hem toen niet „Christus te brengen", maar alleen, schoone en nuttige gedachten en beelden te verzamelen, christelijke gedachten en beelden, zoo mogelijk in goeden vorm te brengen; hij gevoelde telkens als hij opgetreden was: nu heb ik niets meer te zeggen. Dit was de oorzaak, dat hij het ambt niet aandurfde. Dat deed hem vluchten. — Hoe dat anders geworden is, behoef ik u niet mede te deelen.

Alleen dit; na vele afwijkingen en lang omzwerven heeft hij Christus gezien. Christus in den troon, het midelpunt aller dingen óók van heel den bijbel, en toen heeft hij gezien de volheid, den rijkdom en de harmonie, geopenbaard in Zijn Woord van Genesis tot de Openbaring; en daarin het antwoord op de vragen van den dag gezocht.

Niet omdat hij de wijsbegeerte niet kende, en niet omdat hij niet had nagespeurd over de grenzen, wat de

nieuweren van het Oude Testament gemaakt hadden. *)

Wat Aristoteles van de logica zeide, kan hij hierop toepassen, hij had aan het oestermaal der nieuwe wetenschap aangezeten tot dat hij zat, meer dan zat was, en ondervonden, dat hij wel veel schelpen had gekregen, maar weinig voedsel.

En datzelfde geldt niet alleen van de wetenschap maar ook van de politiek, en van alle dingen; alle groote vragen zijn ten slotte tot ééne enkele terug te brengen, die vraag is: „Wat dunkt u van den Christus?"

Maar als wij dan van het Woord en niet van de werkelijkheid uit redeneeren, zal het ons óók voor een tijd vergaan als Paulus, toen hij riedt, dat men van Schoone Havens niet moest afvaren. De hoofdman (zie Handelingen 27 : 11) gelooft den stuurman meer dan Paulus. Het spreekt van zelf dat iemand, die zijn leven lang touw heeft gespleten, die de namen van alle zeilen kent, meer weet van de zeevaart dan Paulus en dus meer vertrouwen verdient! Paulus heeft evenwel de satisfactie gehad dat hij later kon zeggen:

---

*) Een verzoek van den uitgever, de copy dezer leerrede zoo spoedig mogelijk gereed te maken, belet mij dit uit te werken en hierdoor toe te lichten.

Ik verwijs, wat de politiek aangaat naar blz. 247 v. v. van „de Kerk en het Moderne Staatsrecht". (Amsterdam-Holl.-Afrik. Uitg. Mij.)

„Men behoorde mij gehoor gegeven te hebben en van Schoone Havens niet afgevaren te zijn".

Maar, dit alles geldt niet van de beschrijving van Christus maar alleen van den levenden Heer.

Stel in de plaats van dien Christus eene leer, zoo hebt gij de kracht ingeboet. Dat is meer dan ontzettend, omdat wij ook die leer als zoodanig niet kunnen missen. Maar dit zeg ik u, dat gij den bacil van het ongeloof, op den duur niet zult kunnen wegbannen al steldet gij keurmeesters aan in de collegekamer opdat geen onbedachtzaam woord den theologischen Hoogleeraar moge ontglippen.

Christus en Christus alleen, nabijgebracht in het Woord, is het Evangelie!

III.

En nu ontbreekt mij reeds den tijd om, zoo uitvoerig als ik zou willen, u aan te toonen, hoe de zelfde kracht, die uw persoonlijk, huiselijk, kerkelijk, maatschappelijk en staatkundig leven beheerscht, den dienaar belet te roemen. Laat mij in één woord mogen uitspreken, dat wij allen van hetzelfde maaksel zijn en onszelven liefst tot middenpunt van het heelal zouden maken. De een is wat voorzichtiger dan de ander in het roemen, maar wij zijn allen het meest nederig, als anderen ons in

de hoogte steken, en laten blijken dat wij er ook nog zijn, als anderen ons miskennen.

Maar waartoe verder?

Paulus zelf heeft een engel des satans gehad, die hem met vuisten sloeg „opdat hij zich niet zoude verheffen over de uitnemendheid der openbaringen." (2 Cor. 12 : 7).

Wij arme schepselen kunnen die eer en die kracht niet verdragen, en schrijven alles aan onszelven toe. *)

In één woord, er is maar één middel om den mensch klein te maken, en dat is: hem iets op te dragen dat hij onmogelijk doen kan. Dan gevoelt hij dat hij er met al zijn willen en woelen niet komt, dan spreekt een stem in zijn binnenste: „Heer ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch!"

Een bekend kunstenaar kwam eens bij een vriend, toen hij juist zijne schilderij had voltooid. Op de vraag van dezen waarom hij zoo droevig te moede was, antwoordde de kunstenaar: „Omdat ik zoo ingenomen ben met mijn eigen werk. J'atteins mon astre, ik heb mijn hoogtepunt bereikt, en zal nooit meer iets kunnen praesteeren."

Hoogmoedige menschen, gij maakt het u te gemakkelijk en uwe idealen staan te laag!

---

*) Hier heb ik iets over de verklaring van den tekst in verband met het redebeleid, het doel en den strijd van den apostel gezegd, dat ik nu niet in korte woorden kan weêrgeven.

Paulus heeft gevoeld dat hij alleen het instrument was waardoor het God behaagde zijne kracht te gebruiken. Een orgaan van Christus in deze wereld te zijn, is iets groots, maar juist daarom antwoordt de Dienaar des Woords als men hem en zijn werk hulde brengt: „Gij kent mij niet, gij weet niet hoe ellendig ik ben!"

Dat is geene nederigheid, maar de natuurlijke uiting van een hart, dat zich zelf heeft leeren kennen. Hoe meer Christus geeft en belooft, hoe dieper Hij ons vernedert. Jezus kwam tot de discipelen toen daar een schare van vijfduizend mannen bijeen was, en Hij zeide: „Geef gij hun te eten!" Dat neemt alle verontschuldiging voor onze zwakheid en traagheid weg.

Indien wij konden zeggen dat onze kracht hiertoe niet in staat is, dat de tijden er niet naar zijn, dat men geen hulp heeft van anderen, zouden wij vrij uitgaan, maar geen uitvlucht baat iets tegenover dat woord: „Geef gij hun te eten"! Christus vraagt alleen om in het woord te worden nabij gebracht als het Hoofd van alle dingen.

Maar gevoelt gij dan niet, M. H. dat het een groote genade is als wij onder deze omstandigheden óók leeren vreezen?

Paulus vreesde. Wee mij indien ik het Evangelie niet verkondig! als ik het opsmuk of iets anders doe en het niet breng, zóó dat Christus tot Zijne gemeente

komt. En dat hij dit bedoelt leert ons het laatste vers van ons hoofdstuk: „Opdat ik niet eenigszins, daar ik anderen gepredikt heb, zelf verwerpelijk worde".

Dat is niet eene denkbeeldige mogelijkheid, maar dat wijst, vooral voor den predikant, op een dreigend gevaar. Wij kunnen niet met heilige dingen omgaan zonder ootmoed, zonder liefde, zonder waarheid en niet onder het gericht des Heeren komen.

Een klein meisje, dat bij mij logeerde in mijn eerste gemeente, had de aardigheid mij overal te vergezellen en sprak aan het einde van den dag: „Gij moet toch een heel vroom mensch zijn, want gij hebt twintig maal op dezen dag gebeden!" Ik behoef u niet te zeggen dat daar een stemme Gods door dat kind tot mij kwam. Het antwoord werd niet gegeven, en het was voor een zondig mensch ook niet noodig te antwoorden.

Er zijn diepten des satans die alleen een apostel, een Judas leert kennen. Zoo kan ook een predikant zijn de trots van de gemeente en — God verhoede het! — tevens de slechtste en onwaardigste, als hij met de heilige dingen op eene onheilige wijze omgaat.

Iemand zeide: „God heeft mij hard geslagen, maar Hij moest dicht bij komen om het te kunnen doen". Gelukkig, als het gericht in dit leven komt over iedere afwijking van de lijn in Gods Woord geteekend. God zegt: „Ik heb Christus der gemeente gegeven tot een

Hoofd over alle dingen, breng Gij hem in uw woord nabij, dàt is uw werk"; dan is het Hem verloochenen, als men buiten Hem zoekt wat alleen zóó en dáár te vinden is.

En toch, hoe ligt komt het hiertoe!

Niet zoozeer uit vrees om alleen te staan dan wel om hen die het goede bedoelen, die Christus eene plaats der eere willen bereiden, niet af te vallen en te ontmoedigen, komt men wel eens in verzoeking hen, die onaandoenlijk blijven voor de waarheid dat Christus het Hoofd van Zijne Kerk en de Koning van de koningen der aarde is, waar men kan te steunen, in de hoop dat de praktijk hen zal leeren wat zij van ons niet willen aannemen en zelfs zeggen niet te begrijpen.

Is Paulus ook niet den zwakken een zwakke geworden? Dan fluistert b.v. eene stem: „Zou het grootsche denkbeeld van eene Christelijke wetenschap hen wier leven opgaat in een het geestelijk en zedelijk leven verwoestend en — om die en die redenen — onvruchtbaar kerkelijk gedôe, en die hunne kracht in kleinzielige personaliteiten verteeren, ook kunnen winnen voor een hooger ideaal: „heel de Kerk en heel het Volk".

En dan — ja dan gaat men wandelen op eenen weg waarop men, ten slotte, Christus de Hem toekomende eere onthoudt.

Anderen konden, wellicht, zulke motieven volgen

en op zulke wegen wandelen, mij hebben ze — en dit niet in één geval maar herhaalde malen — enkel leed gebracht.

Gode zij dank, als men in dat leed zijn gericht mag zien, óók toen Hij kwam om de overgebleven kracht af te breken, en weg te werpen wat schade voor lichaam en ziel kan zijn, opdat wij zouden leeren het Evangelie te verkondigen.

Niets meer en niets anders. Christus alleen en anders geen.

Ik dank God, dat ik nog na 40 jaren van dezen kansel heb mogen zeggen, dat Hij der gemeente gegeven is tot een Hoofd over alle dingen, de gemeente welke Zijn lichaam is in deze wereld, opdat Hij de Koning zou zijn van alle koningen der aarde. AMEN.

PSALM 118 : 7.

Nadat de gemeente den leeraar Ps. 134 : 3 had toegezongen, sprak deze een woord van dank en zeide daarop zoo ongeveer het volgende:

„Toen de Duitsche ridders Luther hun zwaard aanboden om het Evangelie te dienen, zeide hij: „Niet alzoo! Het woord zal het doen!"

God schenke mij de genade lang genoeg te leven om die overtuiging algemeen te zien worden, ook in deze gemeente".

Stoomdrukkerij J. R. Vrolijk, Amsterdam.

